

Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

V souvislosti s členstvím České republiky v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO) se každoročně uskuteční velký počet přeletů a průjezdů ozbrojených sil členských států NATO, států zúčastněných v programu Evropské obranné agentury, států zúčastněných v programu Partnerství pro mír (PfP) a rovněž některých dalších států, s nimiž Česká republika udržuje partnerské vztahy, přes území České republiky. Tyto přelety a průjezdy jsou uskutečňovány nejen v rámci výcvikových aktivit, ale též v souvislosti s různými vojenskými operacemi. Úkolem České republiky je maximálně usnadnit realizaci požadavků na takové přelety a průjezdy a dostát tak svým závazkům vyplývajícím z členství v NATO.

Podle čl. 43 odst. 5 písm. a) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb. (dále jen „Ústava ČR“), rozhoduje o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky, nebo o jejich přeletu nad územím České republiky vláda, která je podle čl. 43 odst. 6 Ústavy ČR povinna o takových rozhodnutích neprodleně informovat obě komory Parlamentu České republiky. S ohledem na četnost a krátké lhůty předkládání požadavků na přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky je technicky prakticky nemožné, aby vláda rozhodovala o každém jednotlivém přeletu či průjezdu samostatně.

V případě přeletů a průjezdů uskutečňovaných v souvislosti s probíhající vojenskou operací je navíc ze zahraničně-politického hlediska nevhodné rozhodovat o přeletu či průjezdu těsně před jeho realizací. Potenciální možnost neschválení přeletu či průjezdu může u spojenců důvodně vyvolávat nejistotu a snižovat tak důvěryhodnost České republiky jako spolehlivého partnera.

V předchozích letech se v praxi osvědčilo vydávat povolení k přeletům a průjezdům ozbrojených sil jiných států určeným orgánem Ministerstva obrany na základě usnesení vlády, kterým vláda vyslovila souhlas s přelety a průjezdy ozbrojených sil členských států NATO, států zúčastněných v programu PfP, s přelety ozbrojených sil dalších států, uvedených v předmětném usnesení vlády a s přelety letadel pod přímým velením NATO (např. se jedná o letouny systému včasné výstrahy a řízení AWACS) přes území České republiky pro období kalendářního roku, tj. od 1. ledna do 31. prosince.

Takto formulovaný souhlas vlády umožnil realizovat požadavky na přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států uvedených v příslušném usnesení vlády bez zbytečných průtahů. Zároveň umožnil ozbrojeným silám České republiky žádat na principu reciprocit o povolení přeletů přes území států, uvedených ve zmíněném usnesení vlády. Na základě provedené „Analýzy stávající právní úpravy dosavadní praxe vyslovování souhlasu s přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky“ vláda vzala tento postup na vědomí svým usnesením z 22. července 2015 č. 580. V roce 2021 se přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky uskutečňují na základě usnesení vlády ze dne 13. července 2020 č. 729.

Zabezpečováním přeletů ozbrojených sil jiných států je na základě „Dohody o povolování letů státních letadel“ (dále jen „Dohoda“), uzavřené mezi ministerstvy obrany, vnitra, zahraničních věcí, financí a dopravy, pověřeno Ministerstvo obrany prostřednictvím odboru vojenské dopravy. Tato Dohoda byla uzavřena na základě usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 13. července 2004 č. 130. Na základě rozdělení kompetencí mezi Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem obrany zabezpečuje odbor vojenské dopravy rovněž průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky.

Požadavky na přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států přes území České republiky postupují žadatelé odboru vojenské dopravy (a to přímo nebo prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí), který tyto přelety a průjezdy povoluje na základě navrhovaného usnesení vlády, s přihlédnutím k naplnění principu vzájemnosti a v součinnosti s ostatními orgány státní správy a samosprávy přijímá odpovídající opatření, případně takové požadavky postupuje k zabezpečení jiným orgánům (např. požadavky na přelety jsou zabezpečovány orgány letového provozu; požadavky na průjezdy jsou zabezpečovány např. správcem dopravní infrastruktury, tj. Ředitelstvím silnic a dálnic, Správou železnic, dále jsou požadavky zabezpečovány Policií ČR a Celní správou ČR). Tak je zabezpečena odezva na žádosti o přelety a průjezdy ozbrojených sil jiných států v obvyklých lhůtách bez nutnosti projednávání každé konkrétní žádosti vládou.

Vláda České republiky svým usnesením ze dne 19. července 2021 č. 652 vyslovila souhlas:

- s přelety dopravních letadel (nákladních, osobních a vrtulníků bez zbraňových a průzkumných systémů) ozbrojených sil účastnických států Evropské obranné agentury, které podepsaly smlouvu „Technical Arrangement concerning Diplomatic Clearances for participants' Military Transport Aircraft in their respective National Airspace or Territory“

(tj. Belgického království, Bulharské republiky, Finské republiky, Francouzské republiky, Italské republiky, Kyperské republiky, Litevské republiky, Lotyšské republiky, Lucemburského velkovévodství, Nizozemského království, Norského království, Polské republiky, Rakouské republiky, Rumunska, Řecké republiky, Slovenské republiky, Slovinské republiky, Spolkové republiky Německo a Švédského království),

- přelety a průjezdy ozbrojených sil členských států NATO (tj. Albánské republiky, Belgického království, Bulharské republiky, Černé Hory, Dánského království, Estonské republiky, Francouzské republiky, Chorvatské republiky, Islandské republiky, Italské republiky, Kanady, Litevské republiky, Lotyšské republiky, Lucemburského velkovévodství, Maďarska, Nizozemského království, Norského království, Polské republiky, Portugalské republiky, Republiky Severní Makedonie, Rumunska, Řecké republiky, Slovenské republiky, Slovinské republiky, Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Spojených států amerických, Spolkové republiky Německo, Španělského království a Turecké republiky) a s přelety letadel Organizace Severoatlantické smlouvy (pod přímým velením NATO), včetně přeletů bezpilotních letadel za podmínky deaktivovaných zbraňových a průzkumných systémů,

- s přelety a průjezdy ozbrojených sil států zúčastněných v programu PfP (tj. Arménské republiky, Ázerbájdžánské republiky, Běloruské republiky, Bosny a Hercegoviny, Finské republiky, Gruzie, Irska, Kyrgyzské republiky, Maltské republiky, Moldavské republiky, Rakouské republiky, Republiky Kazachstán, Republiky Tádžikistán, Republiky Uzbekistán, Ruské federace, Srbské republiky, Švédského království, Švýcarské konfederace, Turkmenistánu a Ukrajiny),

- s přelety ozbrojených sil dalších států, které na základě reciprocity operativně vydávají diplomatické povolení pro přelety letadel Armády České republiky realizovaných zejména v souvislosti se zabezpečením kontingentů Armády České republiky v zahraničí (průjezd se nepředpokládá vzhledem ke geografické poloze níže uvedených států), a to Alžírské demokratické a lidové republiky, Angolské republiky, Burkina Faso, Čadské republiky, Egyptské arabské republiky, Ghanské republiky, Irácké republiky, Jordánského hášimovského království, Kamerunské republiky, Kolumbijské republiky, Království Bahrajnu, Kuvajtského státu, Libanonské republiky, Marockého království, Mauritánské islámské republiky, Nigerské republiky, Nigerijské federativní republiky, Pakistánské islámské republiky, Republiky Mali, Sultanátu Ománu, Království Saúdské Arábie, Senegalské republiky, Státu Katar, Státu Spojených arabských emirátů, Syrské arabské republiky, Tožské republiky a Tuniské republiky, přes území České republiky v době od 1. ledna do 31. prosince 2022.

U všech zemí ve výše uvedených odstavcích, vláda rovněž vyjadřuje souhlas s lety letadel ozbrojených sil přepravujících ústavní činitele na palubě.

Odbor vojenské dopravy si na základě pochybností o důvodu letu nebo o přepravovaném materiálu na palubě vyžádá stanovisko Ministerstva zahraničních věcí k přeletu zemí ve výše uvedených odstavcích. V případě stanoviska Ministerstva zahraničních věcí nedoporučujícího vydání přeletového povolení Ministerstvo obrany nevydá povolení k přeletu.

Dále se navrhuje, aby vláda vyslovila též souhlas s uskutečněním přeletů letadel ozbrojených sil ostatních států (tedy států mimo NATO a PfP i mimo uvedený výčet) za předpokladu dodržení následujících zásad:

1. Ministerstvo zahraničních věcí nevysloví proti uskutečnění daného letu námitky,
2. odbor vojenské dopravy bude mít možnost vydat pro požadovaný let pouze jednorázové přeletové povolení s platností omezenou na 72 hodin a postoupí údaje potřebné k zabezpečení letu příslušným orgánům letového provozu,
3. v informaci o přeletech a průjezdech ozbrojených sil jiných států uskutečněných přes území České republiky v příslušném období, zpracované na základě bodu II/2 usnesení vlády ze dne 19. července 2021 č. 652, budou výslovně uvedeny lety, pro které bylo vydáno jednorázové povolení.

Tento podmíněný souhlas umožní realizaci přeletů ozbrojených sil dalších států, neuvedených jmenovitě ve výčtu výše, jednodušším způsobem bez nutnosti schvalování každého konkrétního letu vládou. Poprvé byl obsažen v materiálu schváleném usnesením vlády ze dne 19. prosince 2007 č. 1437 a na jeho základě byl vydán omezený počet přeletových povolení. Tento postup se tedy osvědčil a v zájmu zjednodušení administrativních postupů se počítá s jeho uplatňováním i nadále.

Tento materiál schválila vláda svým usnesením ze dne 19. července 2021 č. 652.

V Praze dne 19. července 2021

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.